

Σχέδιο δράσης για την πρόληψη ή/και την καταπολέμηση του ρατσισμού και των διακρίσεων κάθε είδους, την ανάδειξη της σημασίας της διαφορετικότητας και την καταπολέμηση της βίας στα σχολεία

7085/14-05-2010 Απόφαση έγκρισης εκτέλεσης του έργου

20213/29-10-2010 Απόφαση ανάθεσης του έργου

- I-RED ΙΔΙΕΤΕΡΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ για τα ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ, την ΙΣΟΤΗΤΑ & την ΕΤΕΡΟΤΗΤΑ
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης ΕΠΕΚΔΙΒΙΜ του Υπουργείου Παιδείας Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων

Σχέδιο Δράσης

Προγράμματα Ένταξης των παιδιών Ρομά

Προγράμματα ένταξης παιδιών Ρομά

1. Γκότοβος, Α.. (2004). **Η εκπαιδευτική ένταξη παιδιών με ρόμικη προέλευση: θεωρία, εμπειρία, προοπτικές**. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

<http://repository.edulll.gr/661>

Εμπειρία από την εφαρμογή του προγράμματος «Ένταξη Παιδιών Ρομά στο Σχολείο». Προβλήματα, δυνατότητες και προοπτικές

2. Παπακωνσταντίνου, Π. (2004). **Διοικητική αταξία και Εκπαιδευτική απάθεια: σπαράγματα ψυχών.**

<http://hdl.handle.net/10795/657>

<http://repository.edulll.gr/657>

Πρόκειται για ένα θεωρητικό κείμενο. Μια γενική θεώρηση του προγράμματος ένταξης των Παιδιών Ρομά στο Σχολείο.

3. Μυλωνάς, Θ.; Καμαριανός, Γ.; Μάνεσης, Ν. (2003). **Σχεδιασμός παρεμβάσεων για την υποστήριξη της σχολικής ένταξης των τσιγγανόπαιδων.**

<http://hdl.handle.net/10795/828>

<http://repository.edulll.gr/828>

Τονίζεται η ανάγκη προσεκτικού σχεδιασμού των πράξεων, ενεργειών και παρεμβάσεων μέσα στα πλαίσια των στόχων του προγράμματος "Ένταξη τσιγγανοπαίδων στο σχολείο" και η ανάγκη για όσο το δυνατό ακριβέστερη και αντικειμενικότερη γνώση των διαστάσεων και των παραμέτρων, ποιοτικών και ποσοτικών, της ένταξης των τσιγγανοπαίδων στο σχολείο.

4. Καλογιαννάκη, Π., Οικονόμου, Κ. & Ντερά, Ε. (2003). **Ένταξη Τσιγγανοπαίδων στο σχολείο: Η περίπτωση των νομών Ηρακλείου και Χανίων.**

<http://hdl.handle.net/10795/838>

<http://repository.edulll.gr/838>

5. Στασινός, Δ. Π. (2004). **Ταυτότητα Τσιγγανόποδων στο σχολείο: Συμπεριφορές, στάσεις, προσδοκίες.** <http://hdl.handle.net/10795/298>

<http://repository.edulll.gr/298>

Διατυπώνεται θεωρητικό πλαίσιο που εδράζεται στο χώρο της κοινωνιολογίας της εκπαίδευσης. Τα δεδομένα της παρούσας έρευνας αφορούν τη φύση της ταυτότητας των Τσιγγάνων και ιδιαίτερα των τσιγγανοπαίδων, το βαθμό προσαρμογής τους στο σχολείο και τις αντιλήψεις εμπλεκόμενων εκπαιδευτικών και άλλων φορέων του εκπαιδευτικού συστήματος του τόπου μας για το παρόν και το μέλλον των παιδιών αυτών στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία. Έχουν επισημανθεί παράγοντες - ενδογενείς και εξωγενείς- που παρεμβαίνουν στην πορεία ανάπτυξης και εκπαίδευσης των ατόμων αυτών. Το ζητούμενο είναι ασφαλώς να διασφαλιστούν οι απαραίτητοι εκείνοι όροι και συνθήκες που θα διευκολύνουν την ομαλή (επαν)ένταξη των ατόμων αυτών στο σχολείο και την κοινωνία γενικότερα.

6. Ντάλτας, Π., Σταμάτης, Γ., & Γκότοβος, Α. Ε. (2004). Τα ελληνικά των τσιγγάνων της Κέρκυρας. Κοινωνιογλωσσική πραγματικότητα και σχολική προοπτική. <http://hdl.handle.net/10795/272>
<http://repository.edulll.gr/272>

7. Αγγουρή, Η. Ντόκα, Μ., & Ταβανίδου, Μ. (2004). Σχολική ένταξη των παιδιών στου οικισμού Αγία Σοφία.

<http://hdl.handle.net/10795/642>

<http://repository.edulll.gr/642>

Παρουσιάζεται η εμπειρία από την παρέμβαση του προγράμματος «Ένταξη Παιδιών Ρομά στο σχολείο» στον οικισμό Αγίας Σοφίας στη δυτική Θεσσαλονίκη.

8. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (2004). Συνοπτική παρουσίαση του προγράμματος: Ένταξη τσιγγανόπαιδων στο σχολείο, 2002-2004

<http://hdl.handle.net/10795/704>

<http://repository.edulll.gr/704>

Παρουσίαση του έργου με τίτλο: «Ένταξη Τσιγγανοπαίδων στο Σχολείο» που υλοποιήθηκε το διάστημα 2002-2004, από το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων [τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας] με επιστημονικό υπεύθυνο τον καθηγητή κ. Παναγιώτη Παπακωνσταντίνου, στα πλαίσια του Επιχειρησιακού Προγράμματος Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης II [Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. II], Υποπρογράμματος Γενικής Τεχνικής Εκπαίδευσης / Μέτρο 1.1 / Ενέργεια 1.1.1.α. Για το έργο παρουσιάζεται η ιστορική αναδρομή, η γεωγραφία του, οι στόχοι του, η μεθοδολογία, οι δράσεις του, οι καινοτομίες που αναπτύχθηκαν στα πλαίσιά του και τέλος μια συνοπτική αποτύπωση των αποτελεσμάτων του.

9. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (2003). Στην ένταξη με πάνε.... Σαράντα κύματα.

<http://hdl.handle.net/10795/834>

<http://repository.edulll.gr/834>

Αποτύπωση της κατάστασης στις περιοχές δράσης της ομάδας στο νομό Αττικής, που είναι : Άνω Λιόσια, Ζεφύρι, Ίλιον, και Αχαρνές. Εμπειρίες, δράσεις και προτάσεις για το μέλλον.

10. Αντωνίου, Ε. (2004) Σκέψεις, προτάσεις για την εκπαίδευση των τσιγγανοπαίδων στο νομό Μαγνησίας.

<http://hdl.handle.net/10795/646>

<http://repository.edulll.gr/646>

Εμπειρία από την παρέμβαση του προγράμματος «Ένταξη Παιδιών Ρομά στο Σχολείο» στο νομό Μαγνησίας. Επιγραμματική αναφορά στις δραστηριότητες που έλαβαν χώρα στην περιοχή της Μαγνησίας στα πλαίσια υλοποίησης του Προγράμματός το έτος 2000.

11. Συμεωνίδου, Αρετή; Παπαμιχαήλ, Βασίλης (2003). Σκέψεις και προτάσεις για την εκπαίδευση τσιγγανοπαίδων στο νομό Ξάνθης: Οργάνωση και λειτουργία μουσικού εργαστηρίου.

<http://hdl.handle.net/10795/846>

<http://repository.edulll.gr/846>

Σχολική εκπαίδευση και συνθήκες διαβίωσης του τσιγγάνικου πληθυσμού στο Νομό Ξάνθης. Ιδιαιτερότητες και δυσκολίες. Πληροφορίες για το Μουσικό Εργαστήριο του Ν. Ξάνθης.

12. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (2003). **Παρουσίαση των δράσεων στο νομό Λάρισας.**

<http://hdl.handle.net/10795/836>

<http://repository.edulll.gr/836>

Παρουσίαση των δράσεων της ομάδας του προγράμματος «Ένταξη τσιγγανοπαίδων στο σχολείο» σε 4 περιοχές της Λάρισας: Τίρναβος, Γιάννουλη, Νέα Σμύρνη και Φάρσαλα. Παρούσα κατάσταση και εμπειρίες.

13. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (2004). **Παρέμβαση για την αντιμετώπιση των σχολικών διαρροών και τη στήριξη της σχολικής επιτυχίας στο νομό Λάρισας.** <http://hdl.handle.net/10795/644>

<http://repository.edulll.gr/644>

14. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (2004). **Παραγωγή συμπληρωματικού διδακτικού υλικού:**

Δυνατότητες και όρια

<http://hdl.handle.net/10795/630>

<http://repository.edulll.gr/630>

Η εισήγηση γίνεται από την ομάδα που ασχολήθηκε με την παραγωγή υλικού για την καταγραφή και αξιοποίηση του τσιγγάνικου πολιτισμικού κεφαλαίου στο πλαίσιο του προγράμματος «Ένταξη τσιγγανοπαίδων στο σχολείο» 2002-04, και συγκεκριμένα με το διδακτικό υλικό: Ο Χρόνος, Ο Χώρος και το Ταξίδι, Η Γλώσσα, Η Τέχνη, Η Οικονομική Ζωή, Η Οικογενειακή και Κοινωνική ζωή, καθώς και με επτά προτάσεις παρέμβασης στο αναλυτικό πρόγραμμα με έμφαση σε μαθήματα όπως η Μελέτη Περιβάλλοντος, η Ιστορία και τα Θρησκευτικά που είναι: Το Νερό, Ο Ηρακλής, Ο Οδυσσέας, Τα Βυζαντινά Χρόνια, Η Εθνική Γιορτή της 25ης Μαρτίου, Ο Δρόμος του Χριστού και Ο Θεός μου ο Τσιγγάνος.

Διατυπώνεται θεωρητικό πλαίσιο που αφορά την ένταξη των Παιδιών Ρομά στο ενιαίο σχολείο.

Παρατίθενται διδακτικές προτάσεις που αφορούν την διαμόρφωση στο σχολείο διευρυμένων πεδίων ανακάλυψης, ανάπτυξης, σύνθεσης και αξιοποίησης των παραμέτρων που συμβάλλουν στον αυτοπροσδιορισμό των μαθητών.

15. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (2004). **Παραγωγή διδακτικού υλικού και πιλοτικές εφαρμογές του.**

<http://hdl.handle.net/10795/293>

<http://repository.edulll.gr/293>

Στη μελέτη αυτή αναφέρονται αρχές παραγωγής διδακτικού υλικού, κριτήρια για την επιλογή του, τρόποι οργάνωσής του, ταξινόμηση του διδακτικού υλικού, αποτελέσματα από την πιλοτική εφαρμογή των διδακτικών υλικών του προγράμματος. Αναλυτικότερα περιλαμβάνονται:

α. Οι σκοποί του προγράμματος.

β. Η προβληματική που αναπτύχθηκε για την παραγωγή διδακτικού υλικού στα ακόλουθα τέσσερα γνωστικά αντικείμενα : 1. Ιστορία – Γεωγραφία, 2. Αγωγή Υγείας, 3. Ο φυσικός κόσμος, 4. Μαθηματικά1.

γ. Οι πιλοτικές εφαρμογές αυτού του υλικού τα ακαδημαϊκά έτη 1998 –1999 και τα αποτελέσματά τους.

16. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (2004). **Όψεις της κοινωνικής αναπαράστασης για τους τσιγγάνους.**

<http://hdl.handle.net/10795/644>

<http://repository.edulll.gr/644>

Εισήγηση σχετικά με τη εμπειρία από την παρέμβαση του προγράμματος «Ένταξη Παιδιών Ρομά στο Σχολείο» στο νομό Λάρισας.

17. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (2004). **Ο χώρος και τα ταξίδια: Για τον εκπαιδευτικό.**

<http://hdl.handle.net/10795/206>

<http://repository.edulll.gr/206>

Περιλαμβάνεται υλικό για την αξιοποίηση του πολιτισμού των Τσιγγάνων. Είναι όχι μόνο υλικό που αναφέρεται στους Τσιγγάνους αλλά υλικό που επιτρέπει στους Τσιγγάνους μαθητές να εκφραστούν, να δράσουν και να αποκτήσουν προσόντα, συλλειτουργώντας με τους συμμαθητές τους. Υλικό που τους επιτρέπει να επικυρώσουν τον (όποιο) πολιτισμό τους μέσα στην και μέσα από τη σχολική διαδικασία και να βελτιώσουν τη σχολική τους θέση και απόδοση. Το υλικό που προτείνεται έχει πρώτα απ' όλα στόχο να συμβάλει στην αναθεώρηση της ίδιας της σχέσης των μαθητών (αλλά και των εκπαιδευτικών) με τη σχολική και, γενικότερα, τη μαθησιακή διαδικασία.

Πρόκειται για ένα σώμα πηγών (ιστορικά και λογοτεχνικά κείμενα, άρθρα και συνεντεύξεις, αφηγήσεις, τραγούδια, παραμύθια), στις οποίες μπορεί να ανατρέξει ο εκπαιδευτικός, προκειμένου να αντλήσει στοιχεία για να εμπλουτίσει το μάθημα του. Οι πηγές αυτές θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν σε σχέση με τις θεματικές ενότητες των σχολικών βιβλίων.

Τα κείμενα που συμπεριλαμβάνονται στο υλικό δεν προορίζονται για να διαβαστούν στην τάξη, αλλά για να αποτελέσουν πηγή πληροφοριών που θα δώσει ιδέες και θα τροφοδοτήσει μία πολλαπλότητα δραστηριοτήτων: θεατρικούς αυτοσχεδιασμούς, τραγούδια, παιχνίδια, εκθέσεις, κόμικς και ό,τι άλλο υπαγορεύσει η δυναμική της τάξης, καθώς και οι προτιμήσεις και τα ταλέντα του κάθε εκπαιδευτικού.

18. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (2004). **Ο χρόνος των Τσιγγάνων: Βιβλίο για τον εκπαιδευτικό**

<http://hdl.handle.net/10795/186>

<http://repository.edulll.gr/186>

Σ' αυτό το τεύχος περιλαμβάνονται πληροφορίες για την ιστορία των Τσιγγάνων. Περιλαμβάνονται ακόμα αφηγήσεις, αποσπάσματα από μυθιστορήματα, παραμύθια και ποιήματα. Το υλικό μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη γεωγραφία την ιστορία τη μελέτη περιβάλλοντος, τη γλώσσα.

Περιλαμβάνονται γραπτές αφηγήσεις, λογοτεχνικά κείμενα, τραγούδια, παραμύθια, εικόνες, φωτογραφίες, σκίτσα, κ.ά.

19. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (2004). **Οι τσιγγάνοι στην Αρκαδία: Προβληματισμοί και προτάσεις στην κατεύθυνση της κοινωνικής ένταξης και αποδοχής**

<http://hdl.handle.net/10795/644>

<http://repository.edulll.gr/644>

20. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (2004). **Οι Τσιγγάνοι στην Αργολίδα – Εκπαιδευτική πραγματικότητα.**

<http://hdl.handle.net/10795/634>

<http://repository.edulll.gr/634>

21. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (2004). **Οικονομική, πολιτική και πολιτισμική κατάσταση των τσιγγάνων στην Ελλάδα: Πρώτη (1998) και δεύτερη (1999) φάση της έρευνας.**

<http://hdl.handle.net/10795/282>

<http://repository.edulll.gr/282>

Η μελέτη εντάσσεται στο πλαίσιο καταγραφής και ανάλυσης των στοιχείων που σκιαγραφούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του τσιγγάνικου πληθυσμού στη χώρα μας, τα οποία και θα χρησιμεύσουν στη διαμόρφωση εκπαιδευτικής πολιτικής για τα τσιγγανόπαιδα. Η μελέτη της εκπαίδευσης των

τσιγγανοπαίδων, η ερμηνεία της σημερινής κατάστασης και η διαμόρφωση πολιτικής για την εκπαίδευση των Τσιγγάνων προϋποθέτουν τη μελέτη των επιμέρους παραγόντων που εμπλέκονται σε αυτή και την επηρεάζουν. Οι παράγοντες αυτοί είναι: το Υ.Π.Ε.Π.Θ., οι Τσιγγάνοι γονείς, οι εκπαιδευτικοί, οι μαθητές Τσιγγάνοι - μη Τσιγγάνοι, το κοινωνικό περιβάλλον. Η συγκεκριμένη έρευνα ασχολείται με το συντελεστή "Τσιγγάνοι γονείς" και προσπαθεί να αναζητήσει στοιχεία που συνθέτουν τον τρόπο ζωής και συμπεριφοράς των νέων Τσιγγάνων, με στόχο τα στοιχεία αυτά να χρησιμοποιηθούν στη διαμόρφωση πολιτικής ή την προσαρμογή της εκπαιδευτικής πολιτικής στον τομέα της εκπαίδευσης των τσιγγανοπαίδων.

22. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (2004). **Οικογένεια, φύλο και ηλικία στην κοινωνία των τσιγγάνων**
<http://hdl.handle.net/10795/280>
<http://repository.edulll.gr/280>

Η ανθρωπολογική έρευνα που διεξήχθη στα πλαίσια του προγράμματος «Ένταξη των Τσιγγανοπαίδων στο Σχολείο» εστίασε το ενδιαφέρον της σε καίρια ζητήματα της κοινωνίας των Τσιγγάνων, όπως η οικογένεια, οι έμφυλες σχέσεις, ο ρόλος της γυναίκας και η κοινωνική ηλικία, με σκοπό να ανιχνεύσει την κοινωνική και πολιτισμική πραγματικότητα που βιώνουν οι Τσιγγάνοι, στα πλαίσια της οποίας κατασκευάζουν και αναπτύσσουν την ρητορική τους σε σχέση με την εκπαιδευτική δραστηριότητα. Η έρευνα έλαβε χώρα στον συνοικισμό των Τσιγγάνων στο Αλιβέρι Νέας Ιωνίας και διήρκεσε από τον Ιανουάριο μέχρι τον Μάρτιο του 2004. Καθώς το ζητούμενο αυτής της έρευνας ήταν να καταγραφεί ο λόγος των ίδιων των Τσιγγάνων και να περιγραφεί όσο το δυνατόν καλύτερα η κοινωνική πραγματικότητα, την οποία βιώνουν, επιλέχθηκαν ως μεθοδολογικά εργαλεία κυρίως η συμμετοχική παρατήρηση και η συλλογή ατομικών ή ομαδικών συνεντεύξεων.

23. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (2004). **Οι αναπαραστάσεις των γονέων για το διαφορετικό: Στερεότυπα και προκαταλήψεις για τους τσιγγάνους στην ελληνική οικογένεια.**
<http://hdl.handle.net/10795/297>
<http://repository.edulll.gr/297>

Το υλικό που παρουσιάζεται στα πλαίσια της παρούσας ενότητας έχει προκύψει από την αξιοποίηση μέρους των αποτελεσμάτων μιας εμπειρικής έρευνας και έχει στόχο να υπηρετήσει επιμορφωτικές ανάγκες εκπαιδευτικών της προσχολικής πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αλλά και αντίστοιχες ανάγκες ευαισθητοποίησης του ευρύτερου κοινού γύρω από ζητήματα παιδαγωγικής διαχείρισης της διαφορετικότητας στο σχολείο. Ταυτόχρονα το υλικό μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως βοηθητικό υλικό για όσους εμπλέκονται σε διαδικασίες επιμόρφωσης και ευαισθητοποίησης ως επιμορφωτές ή εμπυχωτές. Με τη βοήθεια του υλικού αυτού δίνεται η δυνατότητα στον ενδιαφερόμενο εκπαιδευτικό αλλά και στο επιμορφωτικό προσωπικό που επικοινωνεί με εκπαιδευτικούς να πληροφορηθούν σχετικά με τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις που υπάρχουν στην ελληνική οικογένεια (γονείς) γύρω από διάφορες κατηγορίες ατόμων ειδικότερα γύρω από τους Τσιγγάνους. Καθώς γίνονται τα τελευταία χρόνια εντατικές προσπάθειες εκ μέρους της πολιτείας να συντελεσθεί η εκπαιδευτική ένταξη των μαθητών με τσιγγάνικη (ρόμικη) προέλευση έχει ιδιαίτερη σημασία για τους εκπαιδευτικούς να γνωρίζουν τι πιστεύει η μέση οικογένεια για τους Τσιγγάνους.

24. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (2004). **Ο Θεός μου ο Τσιγγάνος: Μία πρόταση για τη σχολική γιορτή των Χριστουγέννων-Θεατράκι για παιδιά ποιήματα και τραγούδια.**

<http://hdl.handle.net/10795/125>

<http://repository.edulll.gr/125>

Προετοιμασία σχολικής γιορτής των Χριστουγέννων. Χιουμοριστικοί θεατρικοί διάλογοι για παιδιά, ποιήματα και τραγούδια. Πλούσια εικονογράφηση

25. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (2004). **Λεξικό της Ρομανί γλώσσας (ελληνορομανό)**

<http://hdl.handle.net/10795/692>

<http://repository.edulll.gr/692>

Λεξικό για τη Ρομανί γλώσσα, με συνώνυμα και αντίθετα των λέξεων, με φράσεις, γνωμικά, ιδιωματισμούς, θυμοσοφίες και αποσπάσματα από το ποιητικό έργο του συγγραφέα για την κατανόηση και την ορθή χρήση των λέξεων.

Στο λεξικό αυτό έχουν συγκεντρωθεί περίπου 12.000 λέξεις της ελληνικής, οι οποίες μεταφράζονται στη Ρομανί γλώσσα. Η διάλεκτος που καταγράφεται εδώ είναι αυτή που μιλιέται από τους Ρομά που ζουν στην Κομοτηνή και ειδικότερα στο συνοικισμό τέρμα οδού Αδριανουπόλεως

26. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (2004). **Η εικόνα των τσιγγάνων στον ημερήσιο τύπο: Μια πρώτη προσέγγιση.**

<http://hdl.handle.net/10795/276>

<http://repository.edulll.gr/276>

Αντικείμενο της παρούσας έρευνας αποτελεί η απεικόνιση των Τσιγγάνων στον ελληνικό ημερήσιο τύπο κατά το ημερολογιακό έτος 2003. Η προσοχή επικεντρώθηκε στην αποτύπωση όλων των ειδών των δημοσιευμάτων που αφορούσαν τη συγκεκριμένη μειονότητα σε σχέση με την θέση τους στην ελληνική κοινωνία, τις δραστηριότητες και τις ιδιαιτερότητές τους, αλλά και θέματα που αφορούν τα ήθη και τις παραδόσεις τους. Σ' αυτή τη συνάφεια συμπεριελήφθησαν αναφορές και στους Τσιγγάνους της Ευρώπης, αλλά και σε καλλιτεχνικά και πολιτιστικά γεγονότα που αναφέρονται ειδικά σ' αυτούς. Ύστερα από μια προκαταρκτική διερεύνηση στο σύνολο του εθνικού και ημερήσιου τύπου, επιλέχθηκαν, κατά κύριο λόγο, οι ημερήσιες ή/ και κυριακάτικες εκδόσεις των ακολούθων πέντε αθηναϊκών εφημερίδων : ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, ΤΑ ΝΕΑ, Η ΑΠΟΦΑΣΗ, ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ, και ο ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ.

27. Γκότοβος, Α. (2003). **Τσιγγάνοι και τσιγγανολογία στην Ελλάδα.**

<http://hdl.handle.net/10795/839>

<http://repository.edulll.gr/839>

Η εισήγηση έχει σχέση με τα δρώμενα στο μέτωπο του δημόσιου διαλόγου για τους τσιγγάνους. Στην ελληνική επικράτεια, πάνω από 2 δεκαετίες αρχίζει να παράγεται συστηματικός λόγος, όχι επιστημονικός και έγκυρος, ένας διαρκής λόγος όσο αφορά σ' αυτό που οι αρθρογράφοι ονομάζουν «τσιγγάνοι».

28. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (2003). **Το σχολείο απέναντι στον εκπαιδευτικό και κοινωνικό αποκλεισμό: Πάνω απ' όλα άνθρωπος**

<http://hdl.handle.net/10795/843>

<http://repository.edulll.gr/843>

29. Δαφερμάκης, Μ., Ντερά, Ε., Φουρνιώτη, Μ. (2003). **Το μετέωρο βήμα της εκπαιδευτικής ένταξης των τσιγγανοπαίδων στο Ηράκλειο.**

<http://hdl.handle.net/10795/633>

<http://repository.edulll.gr/633>

30. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (2003). **Συγκρότηση της ετερότητας στο μαθητικό πληθυσμό της πόλης της Φλώρινας: Η περίπτωση των ρόμηδων μαθητών και μαθητριών.**

<http://hdl.handle.net/10795/840>

<http://repository.edulll.gr/840>

31. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (2004). **Οι Τσιγγάνοι στην Αργολίδα – Εκπαιδευτική πραγματικότητα.**

<http://hdl.handle.net/10795/634>

<http://repository.edulll.gr/634>

32. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας (2007) **Μιλώ και γράφω Ελληνικά: Πρώτο επίπεδο διδασκαλίας: Βιβλίο του μαθητή.** <http://hdl.handle.net/10795/166>

<http://repository.edulll.gr/166>

Το πρώτο επίπεδο απευθύνεται κυρίως σε παιδιά της Α΄ και Β΄ δημοτικού και κατά περίπτωση θα μπορούσε να απευθυνθεί και σε μεγαλύτερης ηλικίας παιδιά, τα οποία δεν έχουν μάθει ακόμα να γράφουν και να διαβάζουν. Το βιβλίο αποτελείται από είκοσι ενότητες καθώς και παράρτημα με προγραφικές ασκήσεις και ασκήσεις γραφής. Οι ενότητες αναφέρονται σε θέματα από το οικογενειακό και ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον του παιδιού. Στόχος κάθε ενότητας είναι τα παιδιά μέσα από εικονιστικό υλικό, διαλόγους, συζήτηση, ερωτήσεις, μικρά κείμενα, αινίγματα, παραμύθια κ.ά. να καλλιεργήσουν τον προφορικό τους λόγο, να εκφράσουν τις εμπειρίες τους, να μάθουν να διηγούνται, να γράφουν, να επιχειρηματολογούν, να χρησιμοποιούν συγκεκριμένο λεξιλόγιο ανάλογα με τις περιστάσεις επικοινωνίας, να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους και να αποκτήσουν νέες γνώσεις. Παράλληλα επιχειρείται η καλλιέργεια του γραπτού λόγου, μέσα από ασκήσεις ιχνηλασίας, αντιγραφής λέξεων ή γραμμάτων, με συνδυασμό συλλαβών για δημιουργία λέξεων, με σταυρόλεξα και σύνδεση εικόνων με λέξεις. Στο τέλος του βιβλίου υπάρχει παράρτημα με προγραφικές ασκήσεις γραφής.

33. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (2004) **Κατάρτιση κριτηρίου ελληνομάθειας των τσιγγανοπαίδων**

<http://hdl.handle.net/10795/792>

<http://repository.edulll.gr/792>

Η παρούσα μελέτη αποτελείται από δύο μέρη.

Στο Πρώτο Μέρος εκτίθενται οι αρχές στις οποίες στηρίζεται το Κριτήριο Ελληνομάθειας των Τσιγγανοπαίδων (εργαλείο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να διαπιστωθεί η ελληνομάθεια όχι μόνο των Τσιγγανοπαίδων, αλλά και άλλων συναφών πληθυσμών), ήτοι οι επιδιώξεις, το περιεχόμενο και η μεθοδολογία του. Στο Δεύτερο Μέρος παρουσιάζονται οι Δοκιμασίες του Κριτηρίου, ήτοι η Γραπτή Εξέταση, η Συνέντευξη και η Δοκιμασία Συσχετισμού του Προφορικού προς τον Γραπτό Λόγο.

Τα ανωτέρω μέρη συνοδεύονται από οδηγίες προς τους εξεταστές.

34. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (2003). **Η αμηχανία μπροστά στον τοίχο: Το πρόγραμμα και οι κοινότητες των τσιγγάνων.**

<http://hdl.handle.net/10795/835>

<http://repository.edulll.gr/835>